

וקראת לשבת עיונג

אלון מרן הפאכר באגפד ובסולת פלאו

גליון מס' 777

ברשת וישב

מ' כסלו התשפ"ה

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהג בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן הגאון ר' ירחמיאל גרשון בן מרים זצוק"ל והגאון ר' ברוך מרדכי בן הינדא זצוק"ל, ר' אברהם בן אסתר ע"ה, מרת יעל עליה בת מנול ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

סיפר הגאון רבי דוד ברדא שליט"א, וממנו נלמד מעט על סוד הנהגתו של מרן, לטפח תלמידי חכמים צעירים במילים חמות ונרגשות, בכתב ובעל פה. היו אלה ימי בחרותו של רבי דוד. ולמד תורה בחשק ובהתמדה. במיוחד נמשך אחר סגנון חיבוריו של מרן, והרבה להגות בהם. והנה, כעבור תקופה מסוימת חלף על ראשו משבר כלשהו, והוא התרפה בלימודיו. צר היה לו, לרבי דוד, על מצבו זה, ובאמת ובתמים ניסה והשתדל לשוב אל הלימוד כמקדם. אולם הדבר לא עלה בידי בנקל. הוא חש חלש ורפה אונים, חסר חשק ורצון.

ולפתע גמלה החלטה בליבו. "אערוך מכתב הלכתי לגדול הדור, מרן הרב עובדיה יוסף, ואציג בפניו שאלה כלשהי. והיה, אם ישיב לי מרן בכתב, אות הוא משמים שעלי לשוב ללימודי ביתר שאת וביתר עוז, ואם לא - אעזוב את הישיבה..."

וכך עשה. הוא ערך מכתב הלכתי קצר, ובו שאלה כלשהי, ואת המכתב שלח לירושלים, אל מעונו של מרן.

במשך כמעט שבוע התיישר במחשבותיו. האם יזכה לתשובה, או שמא לא? האם עליו לשבת וללמוד, או שמא, חלילה, אבד סברו ובטל סיכויו?

וביום בו נתקבלה התשובה על מכתבו מאת מרן, בא הקץ לספקותיו. אולם לא עצם קבלת המכתב עוררו לשוב וללמוד כבתחילה, כי אם בעיקר תוכנו המרגש.

וכה כתב מרן, לבחור ישיבה צעיר ואלמוני, שלא נפגש עמו מעולם: "הריני מאשר בזה קבלת איגרתו המעולפת ספירים וכו', וכת"ר הביא בידי המלאה והרחבה דברי הפוסקים ראשונים ואחרונים, חדשים גם ישנים שדנו בזה, ואפריין נמטייה שיפה דן וינוח חוררו, ודבריו נכוחים למבין, וישרים למוצאי דעת. וכן העליתי גם אני בתשובה בכתב יד. ויהי רצון שתעלה מעלה מעלה במעלות התורה הקדושה, והיה שמך כשם הגדולים אשר בארץ לגאון ולתפארת. ואתה צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק. לך בכוח זה להושיע את ישראל, בכבוד רב ואהבה רבה. עובדיה יוסף."

הלם אמיתי אחז בו, ברבי דוד, למקרא המכתב. עיניו מלאו בדמעות, וליבו חדל לרגע מפעום. "האומנם?! לחש באלם קול, "האם אלי כוון המכתב הלזה?"

והוא אחז במכתב וקרא אותו שוב ושוב, מראשיתו ועד סופו, לא פעם ולא פעמיים, כי אם עשרים פעמים רצופות! ובכל פעם חש כיצד מתרונן ליבו, כיצד מתעצמת רוחו, וכיצד שערי תורה נפתחים לפניו.

מילותיו של מרן: "לך בכוחך זה להושיע את ישראל", היו בעיניו כקריאת הנביא, כקול פעמונים ענוג... ואכן, הוא שב וצלל בלימודו ביתר שאת וביתר עוז, ואף העלה דבר נאה ומתוקן בחתכו. רבי דוד ברדא נתגדל בתורה וזכה לחבר את הספרים "רביד הזהב", "שער הגן" ועוד, וקשריו עם מרן נתהדקו עד כדי קרבה ממש.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום ואור ואלק שלום"א

ליקחו של שיכור

בפרשתנו קוראים אנו ולומדים על ניסיונו של יוסף הצדיק, ועמידתו בו. מה מבקשת התורה ללמדנו בכך? הרי אין אנו צריכים לסיפור זה כדי לדעת את חומרת איסור העריות, שהוא מהעוונות החמורים שבתורה, דיברה מעשרת הדברות, ואחת משלוש העבירות שעליהן "יהרג, ואל יעבור!" אבל, ככל פרשיות התורה, יש כאן לימודים נוספים לאין ספור. הלקח האחד הוא, שגם כאשר האדם חש שהקריב קרבן על מזבח אמונתו ועקרונותיו, וכביכול משלמים לו מן השמים רעה תחת הטובה שעשה - כיוסף הצדיק, שבהימנעותו מן העבירה העלילו עליו עלילה שפלה והושלך לכלא למשך עשר שנים - ידע נאמנה כי סוף השכר לבוא, ומבית האסורים יצא למלוך! ולקח נוסף: חז"ל מלמדים, שההסתה של אותה מרשעת פעלה את פעולתה, ויוסף היה על סף נקודת השבירה. התגלגלה אליו דמותו של יעקב אבינו, ואמר לו: עתידים אחיך ששמים יכתב על כתפות האפוד של הכהן הגדול, לזכרון עולם לפני ה' - רצונך ששמך ימחה מביניהם? מיז נמנע, ולא עבר.

מה ביקשו חז"ל ללמדנו בכך? את האמצעי הבדוק והמנוסה כנגד הסתות היצר הרע! כי זאת עלינו לדעת: אין לך אדם שאינו צופה לעתיד, ואינו מוכן להקריב מעט מנוחיות ההווה למען עתידו. הן זהו מותר האדם מן הבהמה. עקרת הבית שמכינה קערת סלט, עובדת למען העתיד: במקום לאכול את העגבניות כמות שהן, לכסוס את הבצל ולכרסם את המלפפון, היא עמלה בחיתוך, תיבול ועירובוב, כדי שכעבור שעה תוכל להגיש מאכל טעים יותר. בעלה עמל חודש תמים, למען המשכורת שבסוף החודש. ילדו לומד שנים רבות למען העתיד הממתין לו בסוף לימודיו. מי שעיינו בראשו, חוסך בתכניות חסכון, בקופות גמל וקרנות פנסיה. יכול היה בכסף זה לחיות יותר טוב בהווה, אבל מעדיף הוא לקמץ בהוצאותיו להבטחת עתידו. ואם כך חוסך האדם עבור מאה ועשרים שנותיו - מדוע לא יחסוך למען הנצח שמשנת המאה עשרים ואחת והלאה?

בנובהרדוק היו מספרים סיפור. מעשה בחבורת מבלי עולם, ריקים ופוחזים, שהיו שותים ומשתכרים בחבורה ומבלים ימיהם בבטלה. יום אחד תהו ואמרו: "חברה, הרי פעם נצטרך למסור דין וחשבון על מעשינו, מה יהיה?" נבוכו. לבסוף החליטו בתקיעת כף, שהראשון מהם שיעלה למרום יתגלה אל חבריו ויספר להם מה נעשה בדיונו. כך יוכלו להתכונן לקראת הבאות. לא עבר זמן רב, והראשון נפטר מ"שחמת הכבד", מחלת השיכורים. כעבור כמה ימים התגלה אל חבריו, ופניו שחורות כשולי קדירה. "מה קרה?" נבעתו כולם. "חברה", אמר להם, "הכל בסדר! תמשיכו לשתות, אבל תמנעו משתיית ויסקי!" "ויסקי?" תמחו כולם, "מה הפירוש?"

"אספר לכם", אמר בעגמימות. "עליתי למרום, ושאלוני: עסקת בתורה, הקדשת לה עיתים? שאלתי: מדוע היה עלי לעשות כך? ואמרו: מה השאלה, חייב היית לחשוב לעתידך בעולם העליון! עניתי: עיזבו, היה לי ראש קטן. לא חשבתי על העתיד, חשבתי רק על הנאות ההווה! שאלו: כגון מה? ועניתי: עשיתי חיים, שתיית לשכרה! שאלו: יין? עניתי: יין! עראק? ודאי, עראק! ויסקי? אכן, גם ויסקי! תמחו: מילא היין, מתוק, והעראק, טעים. אבל הויסקי - פוי, מריר הוא, איך יכולת לשתות! צחקתי, מה מבינים הם בויסקי? נכון שבתחילה הוא מר, אבל אחר כך, הא, נעשה חמים בכל הגוף, וההרגשה כל כך טובה!... ואז נתנו עלי בקולם: אם כך, הרי שחשבת על העתיד! מוכן היית לשתות ויסקי מריר בשביל ההרגשה שאחר כך - אז מדוע לא הקצבת שעת לימוד בשביל העולם שאחר כך?! וגזרו את דיני - אל תשאלו!... "על כן אני אומר לכם, חברה: המשיכו לשתות, אך רק לא ויסקי!..."

מובן שזהו ליקחו של שיכור, שכן אין לך אדם שאינו מוכן לוותר מעט בהווה בשביל ריוח גדול בעתיד. ועלינו לדעת, שההשקעה של שעת לימוד תורה, נושאת רווחים גדולים הרבה יותר מהשקעה של שלושה שקלים שמזוכה את המשקיע בפרס הגדול שבפייס, גם לו היה יודע את המספר מראש! היחס בין שעה כאן לחיי נצח שם גדול הרבה יותר!

מטמונים מהפרשה הגיגים ומעשיות

"בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשך וגו'" (מ, יט).

והי - שאל המגיד מזדבנא - חלומותיהם של שר האופים ושל שר המשקים היו דומים מאד בתכנם, ומדוע פתר יוסף, כי את שר המשקים ישיב פרעה למשרתו כבתחילה, ואילו שר האופים ייתלה? אלא הסביר זאת המגיד במשל - משל למה הדבר דומה? צייר אחד צייר ציור נפלא! בציור נראה אדם הנושא על ראשו סל ובו ככר לחם. עמדו שני אנשים והביטו בציור. בעודם מביטים, באה ציפור והחלה לנקר במקורה את ככר הלחם שבציור...

ראה - אמר האחד - כמה גדול צייר זה, עד כדי כך שהציפור טועה וחושבת כי הלחם אמיתי...
לא אמר חבירו - אין הוא צייר גדול כלל. אמנם, הלחם נראה אמיתי, אולם מדוע אין הציפור מפחדת מן האדם אשר הסל על ראשו...
כן הוא גם הנמשל - סיים המגיד - כאשר ספר שר האופים ליוסף את חלומו אמר: "והעוף אכל אתם מן הסל מעל ראשי". הבין יוסף כי אין הציפור מפחדת ממנו, סימן שגזרה עליו מיתה, וסופו שייתלה!

"ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו" (מ, כג)

מבאר רש"י, מפני שתלה יוסף בטחונו בשר המשקים, נענש והיה במאסר במשך שנתיים ימים.

מדת בטחונו בה' של רבי יוסף יוזל הורוביץ, הידוע בכינויו "הסבא מנובהרדוק", היתה מן המפורסמות.

פעם אחת ישב הסבא בבית בודד ביער ולמד תורה. השעה הייתה שעת לילה מאוחרת, אולם הסבא - בהתמדתו הרבה, ישב ולמד שעות רבות, עד שהנר שהאיר לו נאכל כליל...

ישב הסבא בחושך מוחלט והצטער על ביטול התורה אשר נגרם לו. בטוח אני - חשב הסבא - כי ה' יזמין לי את כל צרכי...

מחשבות בטחון בה' מלאו את ראשו, משום כך קם לפתע ופתח את הדלת...

בו ברגע נגש אליו אדם לא מוכר מתוך היער, מסר לו נר חדש ונעלם. במשך עשרים וחמש שנה שמר הסבא על שארית הנר המופלא, כדי לעשות זכר לנס הנפלא, ולהראות לתלמידיו את תוצאות הבטחון המוחלט בה' עד ש...

שריפה פרצה בנובהרדוק אשר כילתה בתים רבים, בין השאר, נשרף גם ביתו של הסבא והנר המופלא...

דעו לכם - אמר הסבא לתלמידיו לאחר השריפה - הנר נשרף, כדי ללמד אותנו כי האדם צריך לבטוח בה' ללא כל הוכחות...

עולים במעלות הגות, מחשבה ומוסר

הקב"ה אינו מחפש תוצאות אלא מעשים

לאחרונה נערך דין תורה מעניין, שהתגלע בעקבות מעשה שאירע בכולל גדול המונה כשבע מאות אברכים: לקראת סיום סדר ב', נזכר ראש הכולל כי בעוד כשעתיים וחצי אמור להתקיים בהיכל בית המדרש כינוס חשוב מאוד. מנט חטוף ברחבי בית המדרש הספיק לו כדי לקלוט שבלתי אפשרי לערוך את הכינוס במצב הנוכחי. על השולחנות והסטנדרים נערמו ספרים כחול אשר על שפת הים, כרכי גמרות, ספרי מפרשים, ראשונים ואחרונים, היו מגובבים זה על גבי זה בשלוש קומות, שנותרו על מקומן מלפני יומיים שלושה, ומשבוע שעבר...

ראש הכולל סקר את ערמות הספרים בייאוש ולפתע הבזיק בו רעיון. הוא פנה לאחד האברכים ואמר לו: "שמע, הרי אתה בעל כח, יש לי בקשה אליך. במשך השעתיים הבאות אתה עובד בלי הפסקה ומסדר את כל הספרים במקומותיהם, ובתמורה אשלם לך שכר הגון על עמלך!"

"הייתי שמח לעזור!" התנצל האברך, "אבל אני ממש ממרה הביתה, זה פשוט לא שייך!" "אתה יודע מה", הציע ראש הכולל, "תעבוד במשך שעתיים כמו שצריך, ובעד זאת תקבל חמש מאות שקל. חמש מאות שקלים טבין ותקלין תמורת שעתיים עבודה!"

האברך הסכים להצעה וקיבל על עצמו לדאוג לסידור בית המדרש על מתכונתו. לאחר תפילת ערבית, בפרץ של יוזמה, ניגש האברך למרכז בית המדרש, הלם על הבימה וקרא בקול: "מורי ורבותי, ישבנו ולמדנו בספרים כל היום, כיצד אפשר ללכת הביתה ולהשאיר את הגמרא והרשב"א על הסטנדר?! איזו חביבות זו כלפי הספרים הקדושים?! האם זה לא ביזוי כבוד התורה?!" האברך שהיה בעל כח דיבור, נשא במשך שלוש דקות דברים חוצבי להבות אש והכריז: "אני מבקש שכל אחד ייקח רק שלושה ארבעה ספרים, וכמוכן שאין על זה 'בל תוסיף', אפשר לקחת עוד כמה ספרים, ולהחזירם למקומם!"

לא עברו חמש דקות וכל הספרים היו מונחים אחר כבוד בארונות, והיכל בית המדרש היה מסודר להפליא. לאחר עשר דקות, כשציבור האברכים עזב את בית המדרש, פנה האברך לראש הכולל ותבע את שלו: "כבוד הרב, אפשר בבקשה לקבל את חמש מאות השקלים המובטחים?"

"בשום אופן לא!" פסק ראש הכולל, "אני לא נותן חמש מאות שקל בשביל חמש דקות! אולי אתה דרשן מופלג, אבל גם הדרשנים הגדולים ביותר לא מקבלים חמש מאות שקל על חמש דקות עבודה. מצטער מאוד, אבל אני לא מתכנן לשלם לך פרוטה שחוקה!" אולם האברך הצעיר המשיך בשלו: "כבוד ראש הכולל, אתה לא צריך שאני אזיע, אתה לא צריך בגדים רטובים, אתה צריך אולם מסודר. קיבלת אולם מסודר, מה אכפת לך? ואם הייתי עושה פה סדר עם מופת על ידי אמירת שם המפורש?!"

כשלא הגיעו לעמק השווה, פנו הדניים לדין תורה אצל אדם גדול, אשר פסק כי הצדק עם האברך. מגיע לו שכר על פועלו, כיון שלמעשה ראש הכולל קיבל את מבוקשו ובית המדרש סודר כראוי.

אבל ודאי שבעולם האמת, הקב"ה לא מחפש תוצאות, הוא מחפש את הפעולות שהאדם עשה בעצמו. אם התקדמת, אם עשית פסיעה קטנה כפי יכולתך, כבר רצוי הדבר לפני ה' יתברך!

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

עומדים אנו סמוך לימי החנוכה - ימי האורה, ימים בהם גבר האור על החושך,

הקדושה על הטומאה, כשאנו מדגישים כל יום בברכה שהימים הם בבחינת 'ימים' ההם בזמן הזה, הימים מסוגלים להתחדשות ניסים אלו גם בזמן הזה.

מלכות יוון תכננה להילחם על כל הקופה, היא לא התפשרה וגם לא חיפשה קולות, היא נלחמה בכל. היעד היה להגיע למצב של "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך", חלילה. חסלוגן היה: "כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל", הם רצו נתק מוחלט! שום קשר בין היהודי לאלוקי.

והשיטה במקביל לגזירות ולענישה עבדה עם שטיפת מוח אינטנסיבית, כפי שהמפרשים מסבירים בתובנה מעניינת את עניין הכתיבה על 'קרן השור' דווקא.

בזמנם שימשה הקרן כבקבוק לתינוק, היו ממלאים שתייה בצד הרחב כשהתינוק שותה מפייית הקרן. היוונים רצו שעוד בהיותם תינוקים בעריסה יראו מול עיניהם את המשפט "אין לכם חלק באלוקי ישראל". שטיפת מוח מגיל אפס.